

stale stwarzać dziecku okazje do rozwijania zainteresowań, poznawania talentów i mocnych stron. Dzieciom zależy na tym, aby były zauważane i słuchane przez dorosłych. Potrzebują zainteresowania i uwagi, ich brak może powodować chęć zwrócenia na siebie uwagi i z tego powodu niestosowanie się do zasad. Jesper Juul, europejski autorytet w dziedzinie wychowania, radzi: „(...) jeśli chcesz, żeby dziecko rozwinęło w sobie poczucie własnej wartości, to musisz z otwartością towarzyszyć mu w poznawaniu samego siebie”². Towarzyszyć z uśmiechem i z pomocą. Na wagę złota są pozytywne komunikaty i pochwały słowne, o których tak często zapominamy, a przecież nie wymagają od nas zbyt wiele wysiłku. Wszelkie komunikaty kierowane do najmłodszych powinny być jasne, konkretne i szczegółowe, dostosowane do wieku, ani zbyt infantylne, ani zbyt poważne. Pochwały powinny podkreślać to, co w dziecku wyjątkowe, unikalne i niepowtarzalne. Bardzo często dorośli zwracają uwagę jedynie na błędy, co niejednokrotnie powoduje zawstydzanie dziecka i obniżenie jego samooceny oraz motywacji do działania.

2 Ustal jasne zasady

Nauczyciel bądź rodzic w kontaktach z dzieckiem sprawiającym trudności wychowawcze powinien być stanowczy i wydawać jasne, zrozumiałe polecenia, poparte efektywnymi działaniami. Skuteczne wyznaczanie granic wymaga równowagi pomiędzy stanowczością a szacunkiem, gdyż tylko traktowanie dziecka jako partnera pozwala osiągnąć założone cele wychowawcze. Ważne, aby zasady w Kodeksie Przedszkolaka były sformułowane w sposób prosty dla dziecka, łatwy do zapamiętania i pozytywny, nie powinny być ujęte w formie zakazów z partykułą „nie”. W przypadku młodszych dzieci warto wykorzystać ilustracje, a zasady najlepiej wprowadzać po kolei i przypominać je tak często, jak to możliwe. Warto trzymać się zasady, że każdy przedszkolak traktowany jest tak samo. Dzieci uczą się przez naśladownictwo, więc zasady powinny dotyczyć również nauczyciela, pracownika niepedagogicznego w przedszkolu czy rodziców i rodzeństwa w domu. Bardzo ważna jest też współpraca z rodzicami. Jednolity front wychowawczy w domu i w przedszkolu da dziecku poczucie bezpieczeństwa i wyraźnie zaznaczy granice pożądanych zachowań.

3 Bądź konsekwentny

Dziecko przekraczające określone zasady powinno być przygotowane na konsekwencje. Nauczyciel wspólnie z grupą przedszkolną powinien ustalić wcześniej, co grozi za łamanie ustalonych zasad. I pamiętać o tym, że skuteczna konsekwencja nie jest ani długotrwała, ani surowa, ale systematyczna. Występuje niezwłocznie po niepożądanym zachowaniu. Przedszkolaki na pewno kilkakrotnie sprawdzą, czy nauczyciel lub rodzic jest konsekwentny w swoich działaniach. Warto wykorzystać konsekwencje naturalne, czyli te wynikające bezpośrednio z zachowania. Gdy przedszkolak zniszczy zabawkę, musi ją naprawić z pomocą rodzica, nauczyciela lub przynieść w zamian swoją zabawkę, która stanie się własnością grupy.

² Juul J., *Zamiast wychowania*, Wydawnictwo MiND, Podkowa Leśna 2011, s. 98.